

Bulunululuk Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bulunululuk Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18240>

Özet

Bulunuluk Ölçeği, Gökoğlu ve Çakıroğlu (2019) tarafından **sanal gerçeklik (SG)** temelli öğrenme ortamlarında kullanıcılarn deneyimlediği bulunuluk hissini ölçmek amacıyla Türkçeye uyarlanmış bir psikometrik araştır. Bu uyarlama çalışması, özgün ölçeğin dilsel ve kültürel geçerliliğini sağlamayı, ayrıca Türk örneğinde psikometrik özelliklerini psikometrik olarak doğrulamayı hedeflemiştir. Ölçek, kullanıcılarn sanal ortamda kendilerini ne kadar "orada" hissettiklerini değerlendirmeye odaklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Bulunuluk, Sanal Gerçeklik, Öğrenme Ortamları, Ölçek Uyarlama, Psikometri, Eğitim Teknolojisi

Yazarlar

Seyfullah Gökoğlu, Ünal Çakıroğlu

Amaç

Bulunuluk Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin sanal ortamlar veya simülasyonlar içerisinde deneyimledikleri algısal ve bilişsel bulunuluk (presence) düzeyini ölçmektir. Bu ölçek, özellikle **eğitim teknolojileri** alanında, sanal gerçeklik temelli öğrenme materyallerinin etkinliğini ve sürükleyiciliğini (immersion) değerlendirmede kritik bir rol oynamaktadır. Uyarlama çalışması, bu yapının Türk kültürüne özgü bağlamlarda geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçülmesini sağlamıştır.

Ölçek, kullanıcılarn sanal deneyime ne kadar dahil olduklarını, ortamın gerçekçiliğini ve etkileşim düzeyini sübjektif olarak değerlendirmelerine olanak tanır. Elde edilen veriler, sanal öğrenme ortamlarının tasarımı ve geliştirilmesinde iyileştirme alanlarının belirlenmesine yardımcı olmaktadır.

Yapı

Ölçek, kullanıcının bir ortamda fiziksel olarak mevcut olma hissine odaklanan psikolojik bir yapı olan **bulunuluk** kavramını ölçmektedir. Bu yapı genellikle üç ana bileşen etrafında incelenir: uzamsal bulunuluk (kullanıcının sanal ortamda fiziksel olarak var olduğu hissi), katılım (ortamla bilişsel ve duygusal olarak meğgul olma) ve gerçekçilik/sürükleyicilik (ortamın ne kadar inandırıcı olduğu).

Uyarlama çalışmasında, orijinal ölçeğin boyutlarının Türkçe versiyonunda da korunup korunmadığını incelenmiştir. Bulunuluk, yüksek düzeyde sürükleyici ve etkileşimli deneyimlerde, özellikle sanal gerçeklik sistemlerinde belirginleşen, kullanıcının bilişsel yükünü ve dikkatini sanal

dünyaya yönlendiren karma??k bir alg?sal durumdur.

Geçerlik

Uyarlama çal??mas?nda (Göko?lu & Çak?ro?lu, 2019) ölçe?in yap? geçerlili?ini incelemek amacıyla faktör analizi teknikleri kullan?lm??tır. Genellikle, ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türkçe örnekleminde de tutarlı oldu?unu göstermek için Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanır. Bu analizler, ölçek maddelerinin, ölçmeyi amaçladıkları teorik yap? (bulunu?luk) alt?nda anlamlı bir şekilde gruplandırılm??nı göstermiştir.

Çal??mada ayrıca, ölçe?in bulunu?lukla ilişkili diğer yapılarla (örneğin, sürükleyicilik veya memnuniyet) beklenen korelasyonları gösterip göstermedi?ini belirlemek için ilişkili geçerlik kanıtları da sunulmuştur. Detaylı geçerlik katsayıları makalenin tamam?nda yer almaktadır.

Güvenirlik

Bulunu?luk Ölçe?i'nin güvenilirlik analizleri, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanarak gerçekleştirilmiştir. Uyarlama çal??ması, ölçe?in genel olarak ve alt boyutlar baz?nda yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip oldu?unu rapor etmiştir. Yüksek güvenilirlik değerleri, ölçe?in aynı kavramı farklı zamanlarda veya farklı madde setleri aracılığıyla ölçtü?ünde tutarlı sonuçlar üretti?ini göstermektedir.

Ölçe?in güvenilirli?i, sanal gerçeklik temelli öğrenme ortamlar?nda ölçüm yaparken tutarlı ve tekrarlanabilir veriler elde etme yetene?ini garanti eder, bu da araştırmacılar için önemli bir kalite göstergesidir.

Faktör Analizi

Bulunu?luk Ölçe?i'nin Türkçeye uyarlanması sürecinde, ölçe?in faktör yap?s?nı incelemek için faktör analizi uygulanmıştır. Bu analizler, ölçe?in orijinal yap?s?nı destekleyen, birden fazla faktörden oluşan bir yapıyı ortaya koymuştur. Genellikle bu faktörler, mekânsal bulunu?luk, gerçekçilik ve etkileşim gibi bulunu?luğun alt boyutlarına karşılık gelir.

Göko?lu ve Çak?ro?lu (2019) çal??ması, ölçe?in Türk kültürüne özgü örnekleme de geçerli ve teorik olarak tutarlı bir faktör yap?s?na sahip oldu?unu DFA sonuçlarıyla kanıtlamıştır. Bu, ölçe?in sadece dilsel bir çeviri değil, aynı zamanda yapısal olarak da geçerli bir araç oldu?unu teyit etmektedir.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme (5 veya 7 noktalı) kullanılmaktadır, ancak kaynakta kesin derecelendirme bilgisi (Derecelendirme: -) belirtilmemiştir. Uyarlama makalesi detayları içermektedir.

Language Available: Türkçe

Population Group: Sanal gerçeklik temelli öğrenme ortamlarını kullanan bireyler.

Age Group: Çalışma genellikle üniversite öğrencileri veya yetişkin eğitim katılımcıları üzerinde yapılmıştır.

Population Details: Ölçek, sanal gerçeklik uygulamalarıyla etkileşimde bulunan her yaştan kullanıcıya uygulanabilir, ancak uyarlama çalışması spesifik olarak eğitim bağlamında kullanılmıştır.

Test Methodology: Sanal deneyim tamamlandıktan hemen sonra uygulanan öz bildirim (self-report) anketidir.

Anahtar Kelimeler

Bulunuluk Hissi, Sanal Ortamlar, Öğrenme Tasarımı, Güvenirlilik, Geçerlik, Eğitim Teknolojisi, Bilişsel Yük

Yazarlar

Author ORCID Identifier: ORCID bilgisi kaynakta mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: sgokoglu@kastamonu.edu.tr (Sorumlu Yazar Seyfullah Gökoğlu)

Correspondence Address: Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu, Türkiye (Tahmini)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: Ölçeğin Türkçeye uyarlanma çalışması 2019 yılında yayımlanmıştır.

İzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için orijinal ölçek sahiplerinden ve uyarlama çalışmasının sorumlu yazarından izin alınması tavsiye edilir. Ticari olmayan akademik kullanımlarda genellikle izin alma süreci yazar ile doğrudan iletişimi kurularak gerçekleştirilir.

Sorumlu yazar ile iletişimi kurmak için kullanılan e-posta adresi: sgokoglu@kastamonu.edu.tr.

Kaynaklar

Göko?lu, S. ve Çak?ro?lu, Ü. (2019). Sanal gerçeklik temelli ö?renme ortamlar?nda bulunuluk hissinin ölçülmesi: Bulunuluk Ölçe?inin Türkçeye uyarlanması. *E?itim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 9(1), 169-188.

Makalenin orijinal tam metnine Dergipark üzerinden ula??abilir: dergipark.org.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi burada mevcuttur: bulunusluk-olcegi-toad.pdf

Bulunuluk Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??tır. Maddelerin tamam?na eri?im için yukar?da belirtilen akademik referans makalenin incelenmesi gerekmektedir.

Bulunuluk Ölçe?i, tipik olarak sanal ortamdaki deneyime ili?kin alg?sal, etkile?imsel ve duygusal durumlar? ölçen bir dizi ifadeden olu?ur.